MAAELUMINISTEERIUM

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (PõKa 2030) eelnõu tutvustus

Maaeluminister Urmas Kruuse

Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamine 12.04.2021

Fakte PõKa 2030 koostamisest alates 2017. a

- PõKa 2030 algatamise (8.12.2017) kontekst: biomajandus, EL jm
- Koostamises osalemise **kutsed**: u **400 e-kirja + meedia**
- Töörühmades osales **üle 500 oma valdkonna asjatundja**
- Esimesele tööversioonile (6.2018) u **650 kirjalikku ettepanekut**
- Esindatud oli-on ligi **150 organisatsiooni**
- Kaasamisprotsessi uuring: kaasamisega jäi rahule **83%**
- **Eelkooskõlastusring** (16.5–26.6.2019): ligi **150 ettepanekut**
- **Ametlik kooskõlastusring EIS-is** (12.11-18.12.2019): kokku **33** arvamust ja ettepanekut. **VIISi** etapil (17.1.2020) **6** ettepanekut.
- **PõKa 2030 eelnõu arutelu Riigikogus 30.01.2020-14.01.2021**: 46 arvamust-ettepanekut, sh Riigikogu keskkonna- ja maaelu-komisjonide ühisettepanek merevesiviljeluse arendamiseks.

Allikas: PõKa 2030 eelnõu seletuskiri, sh 2019-2021 ettepanekud lk 50-90

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030

VISIOON:

Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada!

ÜLDEESMÄRK:

Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud, toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised

ALAEESMÄRK

Tark ja kestlik põllumajandus, toidutootmine ja maaelu ning ohutu toit ja hoitud keskkond

ALAEESMÄRK

Kestlik kalandus, mis tagab kalandusvaldkonna konkurentsivõime ja kalavarude jätkusuutliku majandamise

Tegevussuunad

1. Põllu-majandus-keskkond	2. Taimetervis, loomade tervis ja heaolu	3.Toidu-ohutus	4. Kvaliteetsed sisendid põllumajanduses	5. Põllumajandus-saaduste tootmine, väärindamine ja turustamine	6. Maa- ja ranna-piirkonna areng	7. Teadus ja innovatsioon ning teadmus-siire	8. Kestlik kalandus

Horisontaalsed arendusteemad

Biomajandus, eksport, keskkond ja maapiirkonna terviklik areng,
samuti infoühiskond, võrdsed võimalused ja hea riigivalitsemine, sh: teadmistepõhine kaasav poliitika- ja õigusloome, sihtrühmade teadlikkuse tõstmine, kvaliteetsete avalike teenuste osutamine, tõhus riskijuhtimine ning IT-haldus ja terviklikud järelevalvesüsteemid (sh strateegiliste riskide hindamine, toiduohutus, selge vastutus jm).

PõKa 2030 üldeesmärgi peamised mõjumõõdikud

Üldeesmärgi suunas liikumist on kavas mõõta 6 majandus-, keskkonna- ja sotsiaalaspekte hõlmava ning üksteist täiendava mõjumõõdikuga.

Mõjumõõdik ja infoallikas	Algtase	Sihttase 2030
Põllumajanduse, metsamajanduse, kalapüügi ja toiduainete tootmise ning joogitööstuse loodud lisandväärtus hõivatu kohta kolme aasta liikuv keskmine, € (ESA)	25 101 € (2016-18 keskmine)	29 100 €
Põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordi ja impordi väärtuse suhe (ESA)	0,74 (2018)	0,82
Kodumaist toitu osta eelistavate Eesti tarbijate osakaal, % (EKI)	74% (2019)	75%
Toiduohutuse baromeeter (22 komponenti) (MeM/PTA)	99,28 (2020)	n > 100
Kasvuhoonegaaside (KHG) heide põllumajandustoodangu väärtuse kohta, tonni tuhande euro kohta (KeM/ESA)**	2,68 (2018)	n < 2,5
Maapiirkonna elanike vanuses 20-64 tööhõive määr, % (ESA)	76,9% (2016)	80,5%

***Vastavalt Riigikantselei SB 12.04.2021 ettepanekule on kavas tellida täiendav uuring (RK, KeM, MeM)*

PõKa 2030 majanduslike ja teadus-arendustöö meetmete keskmes on biomajandus

PõKa 2030 loob eeldusi põllumajanduses, kalanduses, vesiviljeluses ja toidutööstuses bioressursi tõhusamaks kasutamiseks ja väärindamiseks, võttes arvesse Eesti kestliku arengu eesmärke.

Biomajandus hõlmab sektoreid, mis põhinevad bioloogilistel ressurssidel (sh muld, taimed, loomad, mikroorganismid, biomass, orgaanilised ained jm saadused). Selle alla kuuluvad **maismaa- ja mereökosüsteemide teenused** ning kõik põllumajandus-, kalandus-, vesiviljelus-, metsandus-* jm majandussektorid, kus kasutatakse ja toodetakse bioloogilisi ressursse toidu, sööda, biotoorainepõhiste toodete ja/või energia tootmiseks ning teenuste osutamiseks.

** PõKa 2030 käsitleb kõiki bioressursse, v.a puit (metsanduse arengukava teema; vt ptk 2.2.1). Riigikantselei ettepanekul lisasime ptk 5.1 seosed „Talust taldrikule" strateegiaga*

PõKa 2030 horisontaalsed peatükid ja teemad

PõKa 2030 neli kõige tähtsamat horisontaalselt läbivat arendusteemat:

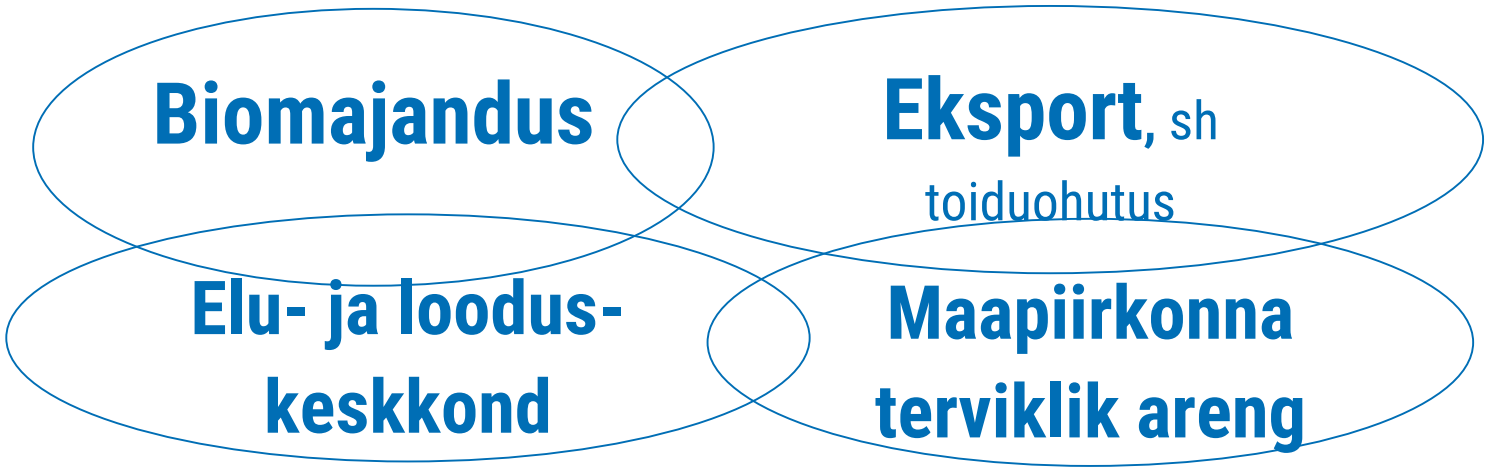

Piltlikult on need **PõKa 2030 neli „ratast“,** millele annavad hoogu

- PõKa 2030 **teaduse ja innovatsiooni ning teadmussiirde tegevussuund 7** (ptk 3.7),
- **kestlik riigivalitsemine** (ptk 1; ptk 5.2) ja
- Euroopa Liidu (ÜPP, EMKVF, EAFRD) ning Eesti riigieelarve **finantsvahendite kulutõhus kasutamine**.

PõKa 2030 nelja horisontaalse teema lühiülevaated on peatükis 2.2 (lk 11-14).

PõKa 2030 seosed riigi teiste arengudokumentidega

- PõKa 2030 lõimib **ligi 30** põllumajanduse, kalanduse, vesiviljeluse, toidutööstuse ning maa- ja rannapiirkonna arengudokumendi eesmärgid tervikuks (ptk 5.1) **ning on kooskõlas ka Euroopa Komisjoni 2020. a strateegiaga „Talust taldrikule“** (seoste ülevaade PõKa 2030 ptk 5.1 lõpus).
- PõKa 2030 aitab kaasa teiste Eesti riigi ja rahvusvahelise koostöö arengudokumentide **(ligi 50)** mõjueesmärkide saavutamisele, sh **Eesti 2035 kõik strateegilised sihid** (5) ja ÜRO/Eesti **säästva arengu eesmärgid** (18, ptk 5.2.7).

**PõKa 2030 ptk 5, lk 77-89*

Kolm viimast ettepanekut (12.04.2021)

1. Kasvuhoonegaaside (KHG) heite vähendamise teema.

Ettepanek lisada lk 7 allmärkus: lisatud allmärkuse tekst: „[1] „„KHG heite ohjamise eesmärki, mõõtmismetoodikaid ja mõõdikut täpsustatakse kas 2022. a või PõKa 2030 vahehindamise (2023) järel, kui vastavad uuringud on läbi viidud ning selle uuringute tulemused seda võimaldavad.“

2. Merevesiviljelus (PõKa 2030, ptk 4.1 p. 282).

Ettepanek p. 282 lõppu: „[….] Merevesiviljeluse arendamise strateegiliseks eesmärgiks on viia avamere vesiviljeluse maht järgneva viie aasta jooksul 10 000 tonni juurdekasvuni aastas, lähtudes seejuures põhimõttest, et asustusmaterjal kasvatatakse ette eelkõige maismaa kalakasvatustes. Merevesiviljeluse arendamisel seatud strateegilise eesmärgi ja merealade hea seisundi saavutamise eesmärgi tagamiseks viiakse iga arendusprojekti puhul läbi üksikasjalik keskkonnamõjude hindamine.“

3. „Talust Taldrikule“ seosed PõKa 2030ga

Täiendasime PõKa 2030 eelnõu viiteid ptk 1.1 ja ptk 5.1 lühiülevaatega.

Miks PõKa 2030 on Eestile oluline

Põllumajandus, kalandus, vesiviljelus, toiduainetööstus ja toidukultuur on kogu Eesti elanikkonda ja territooriumi hõlmavad valdkonnad, millel oli-on oluline osa Eesti maa- ja rannarahva identiteedis ning inimeste heaolu ja elukeskkonna (sh Eesti maastike) kujundamises.

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (edasi PõKa 2030) koosloomes sõnastatud visioon **"Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada!"** lõimib soovitud tulevikupildis kestliku toidutootmise ja toimiva maaelu seosed **– üht ei ole teiseta**.

Visiooni elluviimiseks sõnastati mõõdetav ühine **üldeesmärk**:

Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud, toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised.

MAAELUMINISTEERIUM

Täname tähelepanu eest!

Lisainfo:
https://www.agri.ee/poka-2030